

Ki niệm Tao Đàn

Tác Giả: Phan Lạc Phúc

Thứ Hai, 30 Tháng 8 Năm 2010 18:38

Ngay khi khai sinh và đi u khi n ch ng trnh Tao Đàn ,nh c n c đ u bi t là thi sĩ Đinh Hùng

Đ u năm 1956 tôi t bi t ngh "chi n binh i ru ng"v Phòng 5 b T ng tham m u làm sĩ quan thông tin báo chí. Lúc b y gi tôi ch a có v con gì, khoác cái ba lô lên l ng là có th đi cùng tr i cu i đ t. V Sài Gòn ch a bi t đâu tôi sắp vô i v i b n cũ Thanh Nam ngõ Nancy (đ ng Phan Văn Tr). Tôi và Thanh Nam ch i v i nhau t khi tôi t ngoài khu v Hà N i ăn đ m n m đ trên căn gác ph hàng Bông nhà Nguy n thi u Giang, t p t ng làm văn ngh v n g ng d i s h ng đ n c a đàn anh Đinh Hùng. Trong nhóm chúng tôi ngày y ngoài Thanh Nam, Nguy n Thi u Giang còn có Nguy n Minh Lang, Phan Ngh , Huy Quang Vũ Đ c Vinh ,nh ng ng i Thanh Nam nh c đ n trong bài hành tu i 40 vài ch c năm sau:

...B n cũ hãy n ng theo rét l nh

V đây cùng nh p m t c n say

Chí l n chia nhau đ y gác nh

B i h ng ch a khi n tóc xanh phai

Dẫm b y lòng sông ôm bi n c

Coi đ i d i m t nh không ai

C n mê nh p cu c s u ch a b n

Thân th ch a đau cát b i này...

Sau hi p đ nh Genève 1954 nhóm chúng tôi tan tác k đi ng i . Theo anh Đinh Hùng vào Nam có Vũ Đ c Vinh, Phan Ngh và tôi; Thanh Nam đã vào Sài Gòn tr c , 1953. i có Nguy n Minh Lang, Nguy n thi u Giang . Bây gi (1956) tôi v i Thanh Nam, g p i anh Đinh Hùng và có thêm nh ng ng i b n m i. i cùng nhà ngõ Nancy lúc b y gi có nhà th Thái Th y (tác gi Lá th g i m)k ch sĩ, kiêm "ngâm'sĩ và vũ s (muá Tr n th l u đ n)Hoàng Th ,nhà báo Vũ Quang Ninh, qu n đ c đài phát thanh Quân Đ i. M t lữ "xê li b t" v i nhau,không có đàn bà, không có tr con, ăn u ng tùy ti n, t i đ n s i chi u ra, chẳng màn ng ,m i anh m t góc, không phi n ai. Nhà này tr c đây còn có văn sĩ T quang Khôi (x c danh T ng khói) nh ng ít lâu nay ông "ng khói" t m bi t n i này vô Đ i h c s ph m r i. Nhà này ph i đ s n

rõ ràng là nó có lý do của nó. Ông Hoàng Thơ thơ nh thơ ng t p múa Tr n th l u đ n nên ph i có ch cho "vũ s" t p đ t. Vũ s m c qu n đ ,thân th hom hem nh ng múa r t hăng v a múa v a hát "Tr n th y m y l u đ n. Ngày thì canh đi m y t i đ n là vi c quan, chém tre mà đ n g trên ngàn..." Nhà m t l u đ c thân nên anh em d dàng h i h p ,g p nhau "phùng tr ng tác hí". S i chi u ra, ăn nh u dài dài .Hay đ n đây là đàn anh Đình Hùng có kh năng đ c bi t v a n m v a vi t văn ch ng Tao Đàn mà ch nghĩa vanã r ng bay ph ng múa. Có ông Vũ kh c Khoan gõ mu ng vào ly mà "H tr ng, h tr ng ta bi t rót v đầu". Có ông Mai Thơ o v i ông Ph m đình Ch ng r u u ng tì tì ,càng u ng m t càng tái đi. Có ông Anh Ng c say ng t ng mà v n hát "Anh đ n thăm em m t chi u m a". Có ông T T ngày T t ch y sang ,s i chi u ra, rút b t.

Văn ngh sĩ đ n đây nhi u nh th nên ng i ta b o ngõ này là ngõ "văn ngh"; khu này cũng có khá đồng anh em ta c ng . T ch Nancy qu o vô ngõ Phan Văn Tr là nhà c a nhà văn, nhà th kiêm "sáo sĩ" Tô ki u Ngân. Đi thêm dăm ch c b c chân là nhà Thanh Nam. Tr c c a nhà Thanh Nam là nhà T T h a sĩ, văn ,thi sĩ. Ngay c nh nhà Thanh Nam là nhà ban H p ca H c Thành c a anh em nh c sĩ Nh t B ng,Nh t Ph ng, Th T n, H ng H o. X bên kia m t chút là nhà c a ký g a lão thành Th ng Sĩ, nhà phê bình, đi m sách trên t Tin M i c a Hà N i năm x a, (nhà văn n Sài Gòn cô n ng xu t hi n trên làng báo h i ngo i m y năm g n đây là con gái anh Th ng Sĩ).

Năm y (1956) là th i k c c th nh c a ban Tao Đàn phù h p v i giai đ o n kh i đ u c a n n Đ Nh t C ng Hòa khi mi n Nam VN v a có m t th ch m i, m t t ng lai m i. Pháp đã rút h t v n c . Trên ph ng di n truy n thanh các đài c a Pháp nh Pháp Á, Con nh n (Hirondelle) nh t lo t đóng c a ; đài qu c gia (lúc b y gi ch a có TV) cũng nh các ch ng trình phát thanh có b n ph n ph i "l n lên" cho k p v i tình hình. Ban Tao Đàn ngoài trách nhi m đã đ c minh th "ti ng nói c a th , văn mi n T Do" còn ti m n m t nghĩa v "đem theo văn hóa c a 1 tri u ng i mi n B c v a đ nh c i mi n Nam." Th , văn Tao Đàn ph n đ ông là văn hóa B c Hà, là nh ng làn đi u c a văn minh sông H ng, sông Mã giao duyên cùng văn minh H ng Giang và C u Long Giang. Bao nhiêu năm đã trôi qua, bây gi t vĩ tuy n 17 tr vào trong, chúng ta có m t i ngâm th đã tr thành ph bi n : ngâm th Tao Đàn .Nó xu t hi n th ng xuyên trong c i l ng mi n Nam hay bài chòi mi n Trung. Nó là cái còn l i, là đ u n c a văn ngh sĩ đã đ a Tao Đàn vào đ i s ng văn hóa.

Ng i khai sinh và đi u khi n ch ng trình Tao Đàn ,nh c n c đ u bi t là thi sĩ Đình Hùng. Năm 1956 tôi ở nhà Thanh Nam ,n i anh Đình Hùng th ng t i vi t bài ,các c ng s thân thi t nh t c a anh đ u o quanh đây nên có th nói n i đây là "đ i b n doanh" c a ch ng trình Tao Đàn. Ch ng trình Tao Đàn có th chia ra làm 3 b ph n. B ph n quan tr ng nh t là ban biên t p và di n đ c g m Đình Hùng, Thanh Nam, Thái Th y; vài năm sau có Huy Quang Vũ đ c Vinh t Nha Trang vào c ng tác. B ph n th 2 là ban ca ngâm g m nh ng tài t nam, n trình di n th ng xuyên hay tùy h ng. Ng i "đa năng' nh t trong ban Tao Đàn là Tô ki u Ngân. Anh v a là tài t di n ngâm, v a biên t p, v a trong ban nh c. Ti ng sáo Tô ki u Ngân réo r t th ng đ c coi là "indicatif" c a Tao Đàn, h p cùng ti ng đàn th p l c tr m b ng c a B u L c, ti ng piano tr m m tr c c a Ng c Bích, sau c a Ph m đình Ch ng. V gi ng ngâm nam ngoài h Tô, còn có Hoàng Thơ ; m t th i gi ng ngâm Thanh Hùng cũng có góp ti ng trên đài.Tô ki u Ngân tuy gi ng không kho nh ng anh là ng i ngâm "khéo" nh t, ngâm gi ng B c, gi ng Trung đ u nhuy n. Hoàng Thơ có ch t gi ng say s a, m nh m đ c đ i nh mãi trong

Kỷ niệm Tao Đàn

Tác Giả: Phan Lạc Phúc

Thứ Hai, 30 Tháng 8 Năm 2010 18:38

Bài ca ngä phä cä a Vũ Hoàng Chäng. Thanh Hùng vä i giäng thä pha kim ,xuät säc trong nhäng tác phäm bi hùng. Có nhäng giäng ngäâm không có mät lâu năm trên đài nhäng vän đä cä đä i ghi nhänhä Quách Đàm trong nhäng bài läc bát hay Thiäu Lang trong Hä Träng cä a Nguyän bá Trác.

Vä giäng ngäâm nä lúc khä i đäu phä i nhäc tä i cái ngät ngäo cä a Giäng Häng nhäng các tay sành đäu đäu không thä nào quên giäng ngäâm đä hät đäc säc cä a bà Đàm Mäng Hoàn , mät danh tiäng vang läng tä i Khäam Thiên tiän chiän trong Tä bà Hành . Giäng ngäâm nä nhiäu năm làm thän thäc trái tim thính giä là Hä Đäip trong nhäng bài thän cän TTKH. Vä sau, có mät giäng nä nhä säng nhä khói làm khä i säc nhäng vän ca dao dân täc và nhäng bài ca huyän sä. Đó là giäng ngäâm Hoàng Oanh.

Sang đän thäp niên 60 (thä kä träc) säc truyän lan cä a Tao Đàn có sät giäm đi. Thi ca miän Nam Tä Do vä i mät thäm mä mä i, mät thäm mä chênh vênh (esthétique de choc) đã ngä trä thi đàn. Thä có vän đang chuyän sang không vän cä a thä Tä Do. Ngä i ta ä a đäc thä hän là ngäâm thä. Nhäng đó lä i là mät vän đä khác. Mä i thä i đä m có vän đä riêng cä a nó.

Ngày xä a đàn anh Đình Hùng có nói : "Mä i mät ngä i bän là mät phän đä i säng cä a mình". Thoät đäu, tôi nghĩ là đàn anh "bäc" đàn anh phän väy thôi. Nhäng càng già càng thäy đàn anh nói đúng. Bây giä nói vä thä i gian säng ä ngä Nancy còn lä i nhäng ai?. Đình Hùng, Thanh Nam, Thäng Sĩ, Hoàng Thä, Phäm đình Chäng, Vũ khäc Khoan, Mai Thäo, Nhät Bäng, Tä Tä, Phan Nghä ... đäu bä chúng ta mà đi rä i. Ngä i gän nhät "lên đäng" là Huy Quang Vũ đäc Vinh. Khi nghe tin Vũ đäc Vinh ngäc ngoä i hai ông còn lä i ngày xä a nhà Thanh Nam là Vũ Quang Ninh va Thái Thäy vä i bay sang Seattle thăm bän, Tä i nä i thäy bän mình đã hôn mê nhäng khi nghe : "Vu Quang Ninh, Thái Thuä sang thăm ông đây"ngä i häp hä i bäng chäy hai hàng näc mät. Vu đäc Vinh ngä i bän thäng gä i tôi "bän cũ trên 50 năm" đã tä biät chúng ta nhä thä.

Bây giä còn có ngä i mà kä lä i; mai đây không biät còn kä lä i vä i ai?